

גלין רי"ז
שנה ה' תשע"ו

סיפורי צדיקים

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלס"א

תודה למשפחת קליטן על אישור לפרסום בתמונה

סיפורי חז"ל

שימשתי את האבות הקדושים

אליהו הנביא היה אורח קבוע בשיבתו של רבי יהודה הנשיא. יום אחד היה ראש חודש, ואליהו הנביא הופיע באיחור, שאל אותו רבי יהודה: "מדוע התאחר אדוני?" השיב לו אליהו: "עזרתי לאבות להתפלל. העמדתני את אברהם, רחצתי ידיו, המתנתי עד שסיים להתפלל והשכבתי אותו, כן עשיתי גם ליצחק וליעקב". מדוע שלא תעמיד אותם יחדיו ותשכיב אותם יחדיו לאחר התפילה?" שאל רבי יהודה, לו אעשה זאת השיב אליהו, "יתחזקו כל האבות יחדיו בתפילה ויביאו את המשיח שלא בומנו". "האם יש אנשים החיים בדורי שיכולים לעשות זאת?" שאל רבי יהודה, "כן, והם רבי חיאי ובניו" אמר אליהו. בהודמנות הקרובה בה לא ירדו גשמים, גזר רבי יהודה הנשיא תענית ציבור. הוא ביקש מרבי חיאי ובניו שימשו כשליחי ציבור ויתפללו לפני העמוד, כשומר רבי חיאי משיב הרוח - נשבה רוח. כשומר מוריד הגשם - ירד גשם. כשהתקרב לברכת מחיה המתים, החלו העולם להודיעו: האם המתים יקומו מקברם? בבית דין של מעלה ביקשו לדעת מי היה זה שגילה את הסוד. כשנודע שאליהו הנביא עשה זאת, הביאו אותו והלקו אותו בשישים שבטים של אש. ירד אליהו הנביא לעולם, התחזה לדוב של אש, נכנס ובלבל אותם בתפילתם כדי שלא יביאו את המשיח שלא בומנו.

(על פי בבא מציעא פה - ב)

פרשת השבוע

ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר
וגו' (ג - ב')

פעם שאלו את הרה"ק בעל ה"דברי חיים" מצאנו זיע"א: מה עושה רבנו לפני התפילה? ענה להם: לפני התפילה אני מתפלל שבשעת התפילה, אתפלל, כמו שאמר משה רבנו ע"ה "ואתחנן אל ה' - מה התחננתי - בעת ההיא לאמר", יהי רצון שתהא אמירתי אמירה לשעה שאני עומד להתפלל.

ושננתם לבניך ודברתם בם (ו' - ז')
בישיבות ליטא נהגו ללמוד בעמידה, כל בחור היה לו עמוד משלו, ולידו היה עומד ולומד. יום אחד ראה אחד שחברו והוא הגה"ק רבי יושה מדווינסק זיע"א, שכבר או יצא שמו כעילוי מראגאצוב לומד כשהוא יושב. נגש אליו ושאלו מפני מה אין הוא לומד בעמידה כמקובל. על כך הצביע רבי יושה שמדרש מפורש הוא, כתוב אחד אומר "ואשב בהר ארבעים יום" וכתוב אחד אומר "ואנכי עמדתי בהר" עומד ולומד, יושב שונה, שבעמידה חייבים רק בלימוד

ראשון ואילו לשנות את אשר כבר למד רשאי אדם גם בישיבה, ומכיוון שהוא כבר למד ב"ה את כל הש"ס ואת הפוסקים ועכשיו אינו חוזר אלא שונה את תלמודו, הרי שכבר הוא רשאי לשבת. "על כל דבר יש בפיו מאמר חז"ל" העיר הלה בתרעומת. אם אין רצונך במאמר חז"ל אמר רבי יושה מצוי על כך פסוק מפורש: "ושננתם לבניך", שעה שתהיה משנן את תלמודך או "ודברת בם בשבתך בביתך" רשאי אתה לעשות כן בישיבה.

כי ישאלך בןך מחר לאמר מה
העדות וגו' (ו' - ב')

מסופר: אל הרה"ק מאלכסנדר בעל "ישמח ישראל" זיע"א, בא יום אחד חסיד, וקבל לפניו שאין בתו מתייחסת לכל השידוכים שמציעים לה, אין היא רוצה בחתן מן החסידים, אלא באחד מודרני מאלה של היום. "אם אין רצונה אלא באחד מאלה של היום" השיב לו הרבי "אל תתמהמה ועשה בה שידוך מהר, שאם תרבה בחשבונות תקום הבת ותרצה באחד של מחר, והלה יהיה ח"ו קשה יותר".

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 7:55 ת"א: 7:58 ר"ת: 8:34

זמני כניסת השבת

ירושלים: 6:43 ת"א: 6:58

פרשת ואתחנן - נחמו

האוצר של הקבצן הנסתר

סיפור זה קרה לפני הרבה שנים, יהודי עני שמפני מצבו הכלכלי, נאלץ לחזור על הפתחים. פעם נסע העני מעיר מולדתו לעיירה אחרת, במקום זה היה מנהגם של הקבצנים המקומיים שהם קיימו בקפדנות את מצוות הכנסת אורחים, והיו מקבלים לחיקם כל עני וקבצן אשר הגיע לעיירה לזכות יהודים במצוות צדקה. ולכן הם קרבו גם את הקבצן החדש שבא לתחומם, הם הזמינו אותו להתלוות אליהם בשעה שהם מחזרים על הפתחים, סדר העבודה של הקבצנים היה כך שהיו מחלקים עיניהם את רחובות העיירה, ולאחר מכן יוצאים זוגות זוגות או לפעמים שלשה שלשה, ומחזרים על הפתחים.

יהודים ידועים לרחמנים בני רחמנים, ולכן לא היה כמעט מקום שבו לא נתנו לעניים מטבע כל שהוא, בבתים אחדים אף נתנו להם בהודמנות זו פרוסת לחם, או שהזמינו אותם להיכנס הביתה ולאכול קצת מרק חם ומהביל, או ליטול את ידיהם לסעודה טובה. האורח העני הלך איפוא עם חבריו למקצוע וכמותם אף הוא אסף אגורה לאגורה, אכל מרקים משופעים במים, וקינח בפרוסת לחם יבש. יום אחד בסובבם מבית לבית, הגיעו לבית גדול בנוי לבנים, אשר גינה יפה מקיפה אותה. ניכר היה על הבית כי האדם שגר הינו עשיר גדול, וכנראה הוא הגביר של העיירה. הקבצן החדש שלא הכיר את תנאי המקום, שמח שמחה גדולה הנה כאן נקבל תרומה ביד נדיבה, וכן ארוחה הגונה חשב בלבו, אולם להפתעתו הגדולה ולצער הרב, המשיכו חבריו ללכת ולא ניסו אפילו להידפק על דלתו של הבית ההוא. מדוע אנחנו עוברים ליד בית נאה כזה מבלי לנסות להיכנס? מדוע לא נזכה את הגביר במצווה גדולה של מתן צדקה? שאל הקבצן את חבריו.

הללו השיבו בחיוך מריר, אנו מצדנו היינו מוכנים לזכות אותו במצווה אמרו, אולם מה לעשות כשהוא אינו משתף פעולה, באמרם זאת, הסבירו הקבצנים המקומיים לחברם החדש, איזה מין בן אדם או יותר נכון לא בן אדם הוא הגביר שלהם, הם אמרו שהלה קמצן גדול הנו,

שחבל לו להוציא פרוטה, וממילא לא דרך עני מעולם על סף ביתו. הדברים ששמע גרמו לעני שלנו מורת רוח רבה, הייתכן שאל את עצמו שיהודי יוכל להיות אדם כזה שלא ירצה ליהנות מהזכות הגדולה שמעניקה לאדם מצוות הצדקה, הלא פשוט רחמנות על יהודי כזה, חשב והרעיון לא נתן לו מנוח. לעת מנחה נהגו הקבצנים להתכנס בבית המדרש, כאן הוציא כל אחד מהם את האגורות שקיבץ במשך היום ושמר את הכסף על השולחן, ראשית דבר ספרו את הכסף והפרישו ממנו מעשר, עבור הקבצנים החולים והחלשים שלא יכלו לחזור על הפתחים, את הנותר הם חילקו ביניהם שווה בשווה כמנהגם מתמיד.

כאשר סיימו לחלק את הכסף, הודיע להם הקבצן האורח, כי בשבת הבאה הוא מתכוון להיות אורחו של גביר העיירה. בשומעם זאת הביטו עליו חבריו הקבצנים בעיניים תמהות, ואחדים מהם אף לא התאפקו ופרצו בצחוק קולני, קל יותר לעבור את נהר הסמבטיון מאשר לעבור את סף ביתו של הגביר הקמצן, העיר אחד הקבצנים בקריאת ביניים, ומה יהיה אם אדרוך על סף ביתו ואף אהיה מוזמן להתארח בביתו בשבת? השיב הקבצן האורח בשאלה, במקרה כזה נמנה אותך כמלך הקבצנים, ונתן לך את מחצית הכנסותינו, אמר לו זקן הקבצנים ספק בצחוק וספק ברצינות, האחרים הניעו בראשם לאות הסכמה.

אני מוחל על הכבוד ומוותר על הכסף שלכם, השיב הקבצן האורח, אולם לביצוע התוכנית שלי אני זקוק לעזרתכם, מה פירוש הדבר שאלו כולם כאחד וכי מה עלינו לעשות? כל מה שעליכם לעשות הוא, רק להפיץ שמועה בעיר, שהקבצן החדש סיפר לכם בסודי סודות כי הוא הביא עמו יהלום יקר ערך, וכאשר ישאלו אתכם איך זה בא אל קבצן יהלום יקר כל כך, תשיבו בסודי סודות כי הוא, כלומר אני הקבצן החדש, גילה ביער אוצר שלם ששודדים קברו באדמה לפני זמן לא ידוע. הקבצנים הסכימו פה אחד לשתף פעולה עם חברם. למחרת היום בסובבם בין בתי היהודים, מצאו הקבצנים הזדמנות לגלות את אוזני בעלי הבית, בדבר אוצרו של חברם הקבצן האורח בר המזל, ודאגו לכך כי הסוד יהיה גלוי לכל.

צניח ונמשל

בזכות מגידי התהילים

משל למלך אחד שיצא עם בני לווייה ליער לצוד צייד, וכדי להקל על עצמו לבש בגדים פשוטים, פתאום התחיל לרדת עליהם גשם שוטף, וכל שרי המלוכה נתפזרו לכל עבר למצוא להם מקום מחסה, והמלך נשאר לבדו בסכנה גדולה, מחמת ריבוי הגשם רץ המלך ביער וחיפש גם הוא מקלט, עד שמצא בית כפרי אחד ונכנס לתוכו, קיבלו הכפרי בסבר פנים יפות נתן לו בגדים להחליף, האכילו והשקוה מאכלים פשוטים משלו, הסיק את התנור והשכיב על ידו את המלך לחמם את גופו הקופא מקור, נרדם המלך ושנתו ערבה לו מאוד שלא טעם טעם שינה מתוקה כזו מימיו. והשרים חיפשו את המלך עד שמצאוהו ישן בבית הכפרי, ביקשוהו שיחזור עמם ולא רצה, אמר להם המלך בשעה שהייתי בסכנה ברחתם כולכם וכל אחד חשב רק על עצמו, רק הכפרי הזה הכניסני לביתו, האכילני והשקני וישנתי אצלו שינה מתוקה שכמותה לא טעמתי מימי, עתה איני נוסע אלא בעגלתו של הכפרי ובאלה הבגדים הפשוטים שהכפרי נתן לי.

והנמשל בימות המשיח ירד מבול של אפיקורסות על העולם, ויכוסו כל ההרים הגבוהים, ואפילו בארץ ישראל שבה לא יהיה מבול, מכל מקום מכוח הזרם החזק של המבול, יותזו המים גם למקומות הכשרים וייכנסו גם ללבבות הכשרים, ושום חכמות לא יועילו בימים ההם, והקב"ה ינהל את המלחמה באפיקורסות רק בעזרת האנשים הפשוטים מגידי התהילים בפשטות. ולכן כשיבוא משיח צדקנו יתנו הם האנשים הפשוטים הללו כתר מלוכה בראש.

(בשם הרה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א)

כמו בכל ענין גם כאן הם הוסיפו נופח על האמור, וסיפרו בהתלהבות כי לפי השמועות, הביא עמו הקבצן החדש יהלום שגדלו כגודל ביצה וכו'. בשעת מנחה בבית המדרש ידעו כבר כל היהודים על הסוד, והעיירה היתה כמרקחה, כל משפחה איחלה לעצמה, כי היהודי הקבצן בר המזל יבוא אליהם הביתה, הם כבר יכבדו אותו במנת דג ממולא ובפרוסת חלה פריכה, מי יודע הלא יש לו יהלום גדול.

למחרת היה זה יום שישי בשבוע, לא יצא הקבצן שלנו כדי לחזור על הפתחים, חבריו שלא שבתו ממלאכתם נהנו הנאה מרובה מיוקרתו המדומה, בכל מקום קיבלו אותם בחמימות ונתנו להם ביד נדיבה, הנשים היו סקרניות לשמוע יותר ויותר פרטים על אודות הקבצן המאושר שהיהלום שלו גדל מרגע לרגע, נשים שכחו סירים על האש, עמדו בחוץ ושוחחו עם השכנות על היהלום הגדול כמו ביצה, בטח כמו ביצה של יונה, לא לא לפחות כמו ביצת תרנגולת, את סתם מקשקשת אני חושבת שהיהלום צריך להיות לפחות בגודל של ביצת אוו. כך עמדו הנשים ושוחחו ולא חשו בזמן העובר, עד שאחת מהן הרגישה את ריחו המר של החמין שנשרף ורצה בבהלה אל המטבח. הקבצן שלנו חיכה עד שעה קלה לפני הדלקת נרות, אז הוא בא אל ביתו של הגביר והתדפק על הדלת, המשרתת שפתחה לו את הדלת הביטה בו בבוז והרימה עליו קול צעקה, הסתלק מכאן, אבל מיד, אין אתה יודע שזה לא מוסד הכנסת אורחים בשביל קבצנים? אולם הקבצן לא הרפה ואמר: אני זר בעיר זו אין לי איפה להיות בשבת, שמעתי כי לבעל הבית כאן יש לב של זהב. בשעה שדו שיח זה התנהל מחוץ לבית, התכונן הגביר ללכת לבית המדרש, כאשר שמע את הדיבורים מעבר לדלת, הוא צווה להכניס את הקבצן הזר, מסתבר שגם אליו הגיעה כבר השמועה על אודות הקבצן בר המזל, ובסתר לבו שמח שהקבצן בא דוקא אליו, מי יודע אולי יהיה לקנות ממנו איזו מציאה גדולה.

צ'ין אדם לחברו

הכנסת אורחים בהידור רב

מספרים על הגביר ר' צבי גולדבלום מעשירי לונדון, שחי לפני למעלה ממאה שנים, והיה יהודי בעל לב רחב ומכניס אורחים מיוחד במינו. היה גר בבית גדול מוקף בחצר וגן נחמד, ויסד בתוכו נוסף על דירתו, בית כנסת, ובית הכנסת אורחים. לצורך כך שכר אשה עם בנה שיבשלו מדי יום עבור אורחיו ושילם להם שכר בכל שבוע, תמיד כשכא אורח לביתו, מצא את סעודתו מוכנה לפניו, גם אם בא פתאום ללא הזמנה. בימות החול היו מתאכסנים בביתו כתרסר אורחים באשל מלא, ובשבת כעשרים וחמישה. לאורחיו סיפק מזונותיהם ביד רחבה, לשבת התקין כל מיני סוגי דגים מבושלים ומטוגנים, כל אחד לפי טעמו, עופות שחט לרוב, משקה ובירה חילק כמים, כל ערב כששב מעסקיו, היה נכנס לאורחיו ומתעניין בהם, תמיד אהב להימצא בחברתם ונהג לסעוד עמם כאחד מהם, לא היתה הגבלה למשך האירוח בביתו, יש שהתעכבו שבוע, יש חודש, יש שלשה או ארבעה חודשים ואפילו חצי שנה, ובעל הבית לא אמר די, על אף עושרו העצום נהג בענווה ובשפלות רוח, מלבושיו היו בשיא הפשטות, כי אמר חבל לבזבז מעות על בגדים חדשים, עדיף לתת אותם לאורחים שלי. מסופר שפעם נכנס אליו שלוחא דרבנן יהודי זקן מפולין, הוא קיבלו כדרכו בשמחה רבה, תיכף ערך

לפניו את השולחן, ובראותו כי הינו עייף מטורח הדרך, הודיע לו כי בסיום סעודתו יעלה למעלה בבית, וימצא שם שתי מטות מוצעות אחת עבורו והשניה לאורח שני. כשסיים הלה ארוחתו טעה ונכנס לחדר השינה של בעל הבית עצמו, כשבא ר' צבי לישון נוכח לראות כי לא נשארו לו ולאשתו מטות פנויות, לא רצה להעירו והלכו לישון בחדר אחר על גבי ספסלים, והזהיר שלא יגלה אדם לאורח על טעותו כדי שלא יתבייש חלילה.

קידוש השם של רבי יוסף חיים

מסופר על הגה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א, כי בבואו בשנת תרי"ג לירושלים הלך לכותל המערבי בליווי יהודי אחד, בדרך זרק עליו ערבי בעל חנות תפוז רקוב, החזיר לו ר' חיים ואמר לו באידיש (ישר כח) תודה רבה. הערבי לא הבין דבריו והיה סקרן לדעת מה אמר, ובהיות שר' חיים עדיין לא ידע שפה ערבית, פנה הערבי אל מלווהו שיאמר לו מה אמר הלה? הוא גילה לו כי הוא הודה לך ואמר תודה רבה. התפלל הערבי ושאל, מה לזריקת התפוז על פניו ול"תודה רבה?" השיבו ר' חיים בתרגום מלווהו, אני מודה לך שזרקת בפני תפוז ולא אבן. התבייש הערבי ממעשהו, ומני אז חילק כבוד לרבי חיים בכל פעם שראה אותו.

הילולא דצדקיא

יום שבת קודש ט"ז מנ"א

הרה"ק רבי מנחם מענדל מטארנא אב"ד סטריזוב (תלמיד ה"חווה" - תקצ"א)

יום ראשון י"ז מנ"א

הרה"ק רבי אברהם מרדכי מפינטשוב ב"ר בנימין זאב יעקב (תקפ"ד)

הרה"ק רבי שמואל מאפטא (תלמיד ה"חווה") ב"ר נפתלי הירש (ת"ר)

יום שני י"ח מנ"א

הרה"ק רבי שלמה חנוך מראדומסק ב"ר יחזקאל (תש"ב)

יום שלישי י"ט מנ"א

הרה"ק מנחם נחום מביאן טשערנוביץ ב"ר יצחק (תרצ"ו)

יום רביעי כ' מנ"א

הרה"ק רבי אליעזר מאויפוליא ב"ר יהודה צבי מסטרעטין (תרכ"ה)

הרה"ק רבי שלום יוסף ממעליניצא ב"ר נחום בער מסדיגורא

(תרפ"ז)

יום חמישי כ"א מנ"א

הרה"ק רבי אלכסנדר סנדר מקארנא ב"ר יצחק אייזיק (תקע"ח)

הרה"ק רבי אריה לייבוש הכהן ב"ר שלמה מראדומסק (תר"נ)

הרה"ק רבי אהרן רוקח מבעלזא ב"ר ישכר דוב (תשי"ז)

יום שישי כ"ב מנ"א

הרה"ק רבי מאיר הגדול מפרעמישלאן ב"ר יעקב (תקמ"א)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פרפראות

הרה"ק רבי אברהם מרדכי מפינטשוב זיע"א (יומא דהילולא י"ז מנ"א) הסתופף שנתיים ימים בצל הרה"ק רבי שלמה מקארלין זיע"א, ולא גילה את יחושו. ברגע שנתגלה החליט לעזוב את קארלין. כשנשאל על כך מרבו הק' היתה תשובתו: "אני צריך רבי שיקרע ממני קרעים, כל זמן שלא היו מכירים אותי היה לי כאן מה לעשות, אבל לא עכשיו שידעו שהנני מיוחס".